Lietas arhīva Nr. A42-00703-20/15
ECLI:LV:ADRJRIT:2020:0904.A420245619.2.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020. gada 4. septembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese A.Patmalniece,

piedaloties pieteicējas SIA „DLV" pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei Sandrai Gorbenko un atbildētājas – Tukuma novada pašvaldības – pusē pieaicinātās iestādes Tukuma novada domes pārstāvei Ilzei Blankai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „DLV" pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru SIA „DLV" tiktu izsniegta atļauja totalizatora un derību dalības likmju pieņemšanas vietas organizēšanai Pils ielā 4, Tukumā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja SIA „DLV" 2019. gada 25. maijā vērsās Tukuma novada domē (turpmāk – dome) ar lūgumu par atļaujas izsniegšanu totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietas atvēršanai Tukumā, Pils ielā 4, kur jau atrodas SIA „DLV" spēļu zāle.

[2] Tukuma novada dome 2019. gada 25. jūlijā pieņēma lēmumu (sēdes protokols Nr. 11,17 §; turpmāk – lēmums), ar kuru atteica atļaujas izsniegšanu, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Likuma „Par pašvaldībām" 6. pants noteic, ka viena no pašvaldības funkcijām ir piedalīties sabiedriskās kārtības nodrošināšanā. Savukārt minētā likuma 21. panta otrā daļa paredz, ka domes darbībai un lēmumiem jābūt maksimāli lietderīgiem. Atļauja papildināt spēļu zāli Pils ielā 4, Tukumā, ar totalizatora vai derību likmju pieņemšanas vietu nav lietderīga un nav sabiedrības interesēs, jo veicinās iedzīvotāju atkarību no azartspēlēm.

[2.2] Viena no pašvaldības rūpēm un funkcijām saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 15. panta pirmās daļas 10. punktu ir rūpēties par bezdarba samazināšanu. Veicinot iedzīvotāju atkarību no azartspēlēm, dome rīkotos pretrunā ar norādīto funkciju, ņemot vērā, ka azartspēļu atkarība liedz personai pilnvērtīgi strādāt.

[2.3] Eiropas vietējo pašvaldību hartas 3. pants noteic, ka vietējā pašvaldība nozīmē vietējās varas tiesības un spēju likumā noteiktajās robežās regulēt un vadīt nozīmīgu valsts lietu daļu uz savu atbildību un vietējo iedzīvotāju interesēs. Tā kā jau šobrīd Tukuma novadā ir daudz no azartspēlēm atkarīgo personu, kuru atkarības dēļ cieš viņu ģimenes, atļaujas izsniegšana spēļu zāles papildināšanai ar totalizatora vai derību likmju pieņemšanas vietu nav Tukuma novada pašvaldības iedzīvotāju interesēs.

[3] Nepiekrītot lēmumam, pieteicēja 2019. gada 23. augustā vērsās Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Izskatāmajā gadījumā nav konstatēts neviens no Azartspēļu un izložu likuma 41. panta otrajā daļā ietvertajiem vispārīgajiem azartspēļu organizēšanas aizliegumiem. Līdz ar to, lai liegtu atļauju organizēt konkrētās azartspēles, domei atbilstoši Azartspēļu un izložu likuma 42. panta trešajai daļai bija jākonstatē būtisks valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārums, kas lēmumā nav vērtēts.

[3.2] Lēmumā nav ietverts pamatojums, kādēļ tieši papildus pakalpojums jau esošā spēļu zālē būtiski skars valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses, ņemot vērā, ka dome jau ir izvērtējusi lietderības apsvērumus un konkrētās vietas piemērotību azartspēļu organizēšanai, izsniedzot pieteicējai atļauju spēļu zāles atvēršanai.

[3.3] Dome lēmumā nav norādījusi uz pētījumiem, aptaujām vai citiem pierādījumiem, kas pamatotu domes secinājumu, ka azartspēles rada postošas sekas konkrētu personu ģimenēm un sabiedrībai kopumā.

[3.4] Papildinot azartspēļu klāstu ar totalizatoru un derību likmju pieņemšanas vietu, telpu ārējais veidols nemainīsies. Arī Reklāmas likums paredz azartspēļu reklāmas aizliegumu ārpus azartspēļu organizēšanas vietām. Līdz ar to par papildus pakalpojumu spēļu zālē varētu uzzināt tie, kas attiecīgo spēļu zāli ir apmeklējuši līdz šim vai apmeklētu to turpmāk neatkarīgi no papildus pakalpojuma esamības.

[3.5] Saskaņā ar Azartspēļu un izložu likuma 41. panta otro daļu totalizatorus un derības atšķirībā no spēļu zālēm ir pieļaujams organizēt arī publisko pasākumu rīkošanas vietās, kā arī bāros un kafejnīcās, tādējādi likumdevējs jau pats ir izvērtējis, ka kustības intensitāte un to personu, kas nav azartspēļu mērķauditorija, atrašanās vai esamība totalizatoru un derību likmju pieņemšanas vietu tuvumā, pati par sevi nevar būt par šķērsli totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietas ierīkošanai. Pieteicējasprāt, tieši bāros, kafejnīcās un publisko pasākumu organizēšanas vietās pašvaldībai būtu pamats atteikt atļaujas izsniegšanu totalizatora vai derību likmju pieņemšanas vietas atvēršanai, jo tieši šajās vietās personu intensitāte ir ievērojami lielāka, un būtisks iedzīvotāju interešu aizskārums ir saprotamāks un nepārprotamāks, nekā tas ir gadījumā, kad totalizatora vai derību likmju pieņemšanas vieta tiek organizēta pieteicējas telpās.

[3.6] Dome nav ņēmusi vērā apstākli, ka jebkura persona totalizatoru un derību likmju pakalpojumus var brīvi saņemt internetā, kas ir daudz pieejamāks, pieprasītāks un mazāk kontrolējams attiecīgo pakalpojumu saņemšanas veids mūsdienu sabiedrībā.

[3.7] Pieteicējas rīcībā ir informācija, ka 2015. gada 29. janvārī dome citam komersantam – SIA „Joker LTD" ir izsniegusi atļauju totalizatora pieņemšanas vietas organizēšanai Tukumā. Tā kā pieteicējai nav saprotams, kādus kritērijus dome ir ņēmusi vērā salīdzināmās situācijās, nepiešķirot pieteicējai atļauju, dome ir rīkojusies pretrunā ar vienlīdzīgas attieksmes principu.

[3.8] Atverot papildus totalizatora vai derību dalības likmju pieņemšanas vietu un organizējot attiecīgās azartspēles esošajās telpās, pieteicēja radīs labumu Tukuma pilsētai un tās iedzīvotājiem. Proti, tiks garantēta nodarbinātība un papildināts pašvaldības budžets gan ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, gan 25 % no azartspēļu nodokļa, ko pašvaldība varēs izmantot bērnudārzu, skolu u.c. Tukuma iedzīvotājiem nozīmīgu vietu attīstībai.

[3.9] Visā azartspēļu organizēšanas laikā pieteicēja nav saņēmusi nevienu aizrādījumu par tās darbību, telpās ir uzstādīta normatīvajiem aktiem atbilstoša ugunsdzēsības sistēma.

[3.10] Telpās un to pieguļošajā teritorijā uzstādītā videonovērošana kalpo kā netiešs instruments sabiedriskās drošības un kārtības nodrošināšanai. Pieteicēja, regulāri ieguldot personīgos līdzekļus telpu eksterjera un piegulošās teritorijas labiekārtošanai un uzturēšanai, rūpējas ne vien par savu, bet arī par pilsētas drošību un tēlu.

[4] Administratīvajā rajona tiesā saņemts domes paskaidrojums par pieteikumu, kurā dome lūdz pieteikumu noraidīt kā nepamatotu, pamatojoties uz lēmumā norādītajiem argumentiem un papildus norādot turpmāk minēto.

[4.1] Pieteicējas norāde uz to, ka nav piemērota Azartspēļu un izložu likuma 42. panta trešā daļa nav korekta, jo Pils ielā 4, Tukumā netiek atvērta jauna spēļu zāle, bet esošo ir plānots papildināt ar jaunu azartspēļu veidu. Dome, izdodot pieteicējai atļauju spēļu zāles atvēršanai, jau ir izvērtējusi tās atrašanās vietu un atbilstību Azartspēļu un izložu likuma 41. panta otrajai daļai.

[4.2] Azartspēļu atkarības rezultātā personas zaudē darbu, nonāk parādos, kļūst par sociālā dienesta klientiem un bezpajumtniekiem, kā rezultātā slogs, kas pašvaldības budžetam rodas no personām, kas ir atkarīgas no azartspēlēm, nav salīdzināms ar spēļu zāles doto pienesumu ekonomikai nodokļu un darba vietu veidā.

[4.3] Domes rīcībā nav skaitļos izmērāmu faktu, kas pierāda būtisku valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārumu, ko paredz Azartspēļu un izložu likuma 42. panta trešā daļa, jo pašvaldības resursi nav pietiekami, lai veiktu nepārtrauktu monitoringu, uzskaitot sabiedriskās kārtības pārkāpumus, kas saistīti ar spēļu zāles klientiem, un uzskaitītu visas no azartspēlēm atkarīgās personas.

[4.4] Domes deputāti, vienbalsīgi pieņemot lēmumu, ar kuru pieteicējai atteikts izsniegt atļauju totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietas atvēršanai, ir pauduši Tukuma novada iedzīvotāju viedokli, jo deputātus demokrātiskās vēlēšanās ievēlē sabiedrība.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem. Savukārt domes pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz lēmumā un paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, noklausoties procesa dalībnieku tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus un izvērtējot tos kopsakarā ar lietas apstākļiem un lietā esošajiem pierādījumiem, secina, ka pieteikums ir apmierināms turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[7] Izskatāmajā lietā pieteikums ir par labvēlīga administratīvā akta izdošanu – atļaujas izsniegšanu totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietas atvēršanai Pils ielā 4, Tukumā, kur jau atrodas SIA „DLV" spēļu zāle.

Izskatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv priekšnoteikumi labvēlīga administratīva akta izdošanai.

[8] Azartspēļu un izložu organizēšanas kārtību noteic Azartspēļu un izložu likums. Šā likuma 42. pants noteic pašvaldības pienākumu izvērtēt iesnieguma saturu un pievienoto dokumentu atbilstību likumā noteiktajām prasībām (licences esamība, telpu lietošanas tiesības un telpu grupu atbilstība, tai skaitā telpas atrašanās vietu u.c.), tāpat norma pašvaldībai piešķir rīcības brīvību, lemjot par atļaujas izdošanu spēļu zāles atvēršanai.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējas iesniegums ar lūgumu izsniegt atļauju totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietas atvēršanai Pils ielā 4, Tukumā, iesniegts atbilstoši Azartspēļu un izložu likuma 42. panta pirmajā daļā noteiktajām prasībām. Tāpat lietā nav strīda par to, ka uz telpām Pils ielā 4, Tukumā, nav attiecināmi Azartspēļu un izložu likuma 41. panta otrajā daļā noteiktie ierobežojumi.

Lietā strīds ir par to, vai dome pamatoti secinājusi, ka totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietas atvēršana Pils ielā 4, Tukumā, kurā jau no 2009. gada darbojas spēļu zāle, rada būtisku Tukuma novada iedzīvotāju interešu aizskārumu.

[9] Azartspēļu un izložu likuma 42. panta trešā daļa noteic, ja azartspēles paredzēts rīkot vietā, uz kuru nav attiecināmi Azartspēļu un izložu likuma 41. panta otrajā daļā noteiktie ierobežojumi, par atļauju organizēt azartspēles katrā konkrētajā gadījumā lemj pašvaldības dome (padome), izvērtējot to, vai azartspēļu organizēšana konkrētajā vietā nerada būtisku valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārumu.

Likumdevējs, 2006. gadā ieviešot šādu kārtību, citastarp atzina par nepieciešamu noteikt paaugstinātas ierobežojošas prasības pret šo nozari, samazinot to izplatību un sabiedrisko pieejamību, kā arī paaugstinot kvalitātes prasības pret šīs nozares piedāvāto pakalpojumu kvalitāti un drošumu (*likuma „Grozījumi Azartspēļu un izložu likumā", kas stājās spēkā 2006. gada 4. jūnijā, anotācija*).

Ar šo regulējumu pašvaldībām tika piešķirta plaša kompetence. Pirmkārt, spēļu zāļu atvēršanas atļauju izsniegšanā pašvaldības var vadīties no tā, vai azartspēļu organizēšana konkrētajā vietā tās administratīvajā teritorijā rada būtisku valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārumu. Tātad saturiski šis ir kritērijs, kurš nosaka, vai azartspēļu zāle konkrētā vietā var darboties. Turklāt tas var būt pamats gan jaunu atļauju izsniegšanas, gan jau izsniegtu atļauju atcelšanas gadījumos. Otrkārt, likumdevējs ir atstājis pašvaldību ziņā arī to, kādā veidā tām nodotā kompetence īstenojama. Šāda rīcība bijusi apzināta, lai nevajadzīgi neierobežotu pašvaldību iespējas. Kā atzinusi Augstākā tiesa, tādējādi likumdevējs ir pieļāvis, ka attiecīgo pakalpojumu vietu skaits var tikt būtiski samazināts un izvietojums pārstrukturēts atbilstoši sabiedrības interesēm. Tā kā vietējā pašvaldība objektīvi vislabāk pārzina attiecīgās administratīvās teritorijas apstākļus un atbilstoši tiem spēj novērtēt attiecīgas darbības riskus, kompetence izšķirt jautājumu, kuros gadījumos šis komercdarbības veids ir atļaujams konkrētā vietā un kuros nav, ir nodota tieši pašvaldībām (*sk. Augstākās tiesas 2010. gada 17. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-227/2010 (A42546107) 8.punktu*). Šo grozījumu izstrādes un apspriešanas laikā tikuši izvirzīti vairāki priekšlikumi, tostarp pašvaldību tiesības noteikt teritorijas, kurās aizliegts vai atļauts organizēt azartspēles. Tādējādi pašvaldības teritorijā paredzētu noteiktu rajonu (rajonus), kur var organizēt azartspēles un saņemt šādus pakalpojumus, vienlaikus izslēdzot azartspēļu vietu izvietojuma gadījuma faktoru. Savukārt, apspriežot tiesību normas redakciju tās pieņemtajā variantā, citastarp tika norādīts, ka pašvaldībai ir tiesības ievērot jebkuru principu, arī to, ka azartspēles varētu būt koncentrētas vienā vietā. Atbalstu neguva priekšlikums noteikt pašvaldību tiesības šos jautājumus regulēt saistošajos noteikumos, atsaucoties arī uz apstākli, ka tādējādi pašvaldību lēmumu pieņemšanas procedūra būtu pārlieku apgrūtināta un sarežģīta. Vienlaikus tika norādīts, ka

normas redakcija, nosakot pašvaldības kompetenci katrā konkrētā gadījumā vērtēt iedzīvotāju interešu aizskāruma esību un būtiskumu, pašvaldībām dod lielāku rīcības brīvību un neizslēdz pašvaldības tiesības noteikt teritorijas, kurās azartspēļu rīkošana ir pieļaujama (*turpat, 9.punkts*).

Līdz ar to pašvaldības īsteno azartspēļu politiku savā administratīvajā teritorijā, ievērojot normatīvos aktus.

[10] Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka azartspēļu tiesiskais regulējums ir viena no jomām, kurās dalībvalstu starpā pastāv ievērojamas atšķirības morāles, reliģijas un kultūras aspektos. Tādēļ katras dalībvalsts ziņā ir šajās jomās atbilstoši savai vērtību skalai izvērtēt attiecīgo interešu aizsardzībai izvirzāmās prasības. Tomēr dalībvalstu noteiktajiem ierobežojumiem ir jāatbilst samērīguma prasībām un tie ir jāpiemēro nediskriminējošā veidā. Valsts tiesiskais regulējums var nodrošināt izvirzītā mērķa sasniegšanu tikai tad, ja tas patiešām atbilst rūpēm to sasniegt saskanīgā un sistemātiskā veidā. Vispārīgi tādi primāri vispārējo interešu iemesli kā patērētāju aizsardzība, krāpšanas novēršana vai izvairīšanās no iedzīvotāju pamudināšanas uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēlēm, kā arī sabiedriskās kārtības traucējumu vispārīga novēršana, var pamatot ierobežojumus azartspēļu darbībai. Tādējādi ar spēlēm un derībām saistītās sekas, kas morāli un finansiāli kaitē indivīdam un sabiedrībai, var būt pamats pietiekamai valsts iestāžu rīcības brīvībai, lai noteiktu patērētāja un sabiedriskās kārtības aizsardzības prasības. Vienlaikus ierobežojumiem, kas pamatoti ar norādītajiem iemesliem, ir jābūt piemērotiem, lai nodrošinātu izvirzīto mērķu sasniegšanu tādējādi, ka šiem ierobežojumiem ir saskaņotā un sistemātiskā veidā jāveicina ar derībām saistīto darbību ierobežošana (*sal. Eiropas Savienības Tiesas 2010. gada 3. jūnija sprieduma lietā C-258/08 19., 20., 21. punkts*). Lai ievērotu vienlīdzīgas attieksmes principu un no tā izrietošo pārskatāmības pienākumu, azartspēļu atļauju izsniegšanas sistēmai ir jābūt pamatotai ar nediskriminējošiem un iepriekš zināmiem objektīviem kritērijiem, lai nodrošinātu, ka valsts iestāžu rīcības brīvības izmantošana tiek ierobežota tādā veidā, lai tā netiktu izmantota patvaļīgi. Lai varētu pārbaudīt atļauju izsniegšanas procedūru objektivitāti, turklāt ir nepieciešams, lai kompetentās iestādes katru savu lēmumu pamatotu ar sabiedrībai pieejamu argumentāciju, precīzi norādot iemeslus, kuru dēļ attiecīgajā gadījumā atļauja ir atteikta. Ir jāpārliecinās, ka tas patiešām atbilst rūpēm samazināt spēļu iespējas un saskaņoti un sistemātiski ierobežot darbības šajā jomā (*sal. Eiropas Savienības Tiesas 2010. gada 3. jūnija sprieduma lietā C-203/08 26., 28.punkts, 2012.gada 19.jūlija sprieduma lietā C-470/11 42.–44.punkts*).

Tādējādi ir būtiski ņemt vērā, vai ierobežojuma iemesli ir pamatoti (ir balstīti vispārējo interešu aizsardzībā), vai tie ir samērīgi (t.sk., patiešām sasniedz to mērķi, kam tie paredzēti) un ir ievērots vienlīdzīgas attieksmes princips (pret komersantiem, kuri var pretendēt uz atļauju saņemšanu). Šie priekšnoteikumi tikpat lielā mērā, cik tie ir attiecināmi uz valsts pieņemto tiesisko regulējumu, ir jāievēro arī pašvaldībām, īstenojot tām piešķirto kompetenci.

[11] Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 106. pantu ikvienam ir tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai [..]. Vienlaikus 116. pants noteic, ka ir pieļaujams ierobežot personas tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos, ja tas paredzēts likumā, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību.

No minētā secināms, ka konstitucionālās tiesības (brīvi izvēlēties nodarbošanos) var tikt ierobežotas vienīgi Latvijas Republikas Satversmes 116. pantā norādītajā gadījumā, proti, uz likuma pamata.

Kā norādījusi Latvijas Republikas Satversmes tiesa, ikviena personas pamattiesību ierobežojuma pamatā ir jābūt apstākļiem un argumentiem, kādēļ tas vajadzīgs. Tātad ierobežojums tiek noteikts svarīgu interešu – leģitīma mērķa – labad (*sk. Satversmes tiesas sprieduma lietā Nr. 2004-18-0106 secinājumu daļas 16. punktu*).

Azartspēļu un izložu likuma 2. panta pirmā daļa noteic, ka šā likuma mērķis ir nodrošināt sabiedrības interešu un spēlētāju tiesību aizsardzību.

Tādējādi, lemjot jautājumu par atļaujas izsniegšanu, nepieciešams samērot visas sabiedrības intereses ar konkrētā indivīda interesēm saņemt atļauju azartspēļu organizēšanai.

Jēdziens „būtisks iedzīvotāju interešu aizskārums" ir atklāts juridisks jēdziens. Tas iekļauts likumā, lai pašvaldībai būtu iespējams novērtēt iespējamās azartspēļu organizēšanas vietas atrašanās riskus savā administratīvajā teritorijā un tos samazināt *(Augstākās tiesas 2010. gada 18. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-289/2010 (A42545506) 7. un 8. punkts)*. Pašvaldībai ir ar likumu piešķirta novērtējuma brīvība, kuru pārbaudīt tiesā ir iespējams tikai ierobežoti. Taču novērtējuma brīvībai ir robežas. Tās nosaka patvaļas aizlieguma un procesuālā taisnīguma principi *(Levits E. Ģenerālklauzulas un iestādes (tiesas) rīcības brīvība. Likums un Tiesības, 5. sēj., Nr. 7, 111. punkts), (Augstākās tiesas 2012. gada 30. oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-5/2012 (A42556606) 8. punkts)*.

Augstākā tiesa arī atzinusi, ka, vērtējot sabiedrības interešu aizskāruma esību un būtiskumu, pašvaldībai jāraugās, lai pakalpojuma sniegšanas ierobežojumi nesniegtos tiktāl, ka pakalpojumu sniegšanas iespēja attiecīgajā administratīvajā teritorijā faktiski tiek izslēgta, pamatojot šādu lēmumu ar vispārīgu vērtību aizsardzību, ka iedzīvotāju liela daļa vai vairākums pret azartspēļu zāles atvēršanu izturas noliedzoši. Tādēļ, lai arī pašvaldību kompetenci noteicošā norma tiešā tekstā to neparedz, pašvaldībai, aizliedzot azartspēļu organizēšanu konkrētā vietā, šo jautājumu vēlams aplūkot plašāk, nepieciešamības gadījumā personai norādot uz iespējamām vietām, kurās sabiedrības interešu būtiska aizskāruma riska nav (vai tas ir mazāks) un azartspēļu organizēšana ir iespējama (*sal. sk. Augstākās tiesas 2012. gada 14. decembra spriedums lietā Nr. SKA-9/2012 (A42565807); 2010. gada 18. jūnija spriedums lietā Nr. SKA-289/2010 (A42545506) un 2012. gada 30. oktobra spriedums lietā Nr. SKA-5/2012 (A42556606)*).

Ievērojot minēto, tiesa pārbaudīs, vai izskatāmajā gadījumā dome ir pareizi izmantojusi tai ar likumu piešķirto novērtējuma brīvību.

[12] Vērtējot konkrētās lietas apstākļus, tiesa konstatē, ka pamata arguments, kāpēc dome nolēma atteikt pieteicējai izsniegt atļauju totalizatora un derību organizēšanai jau esošā spēļu zālē, ir Tukuma novada iedzīvotāju iespējamais interešu aizskārums *(sk. arī domes 2019. gada 25. jūlija sēdes ierakstu 1:32:14-1:44:52, lietas 19. lapa)*.

Novērtējot domes sniegto pamatojumu, tiesa secina, ka pašvaldība konkrētajā gadījumā nav pareizi izmantojusi tai ar likumu piešķirto novērtējuma brīvību.

[13] No Azartspēļu un izložu likuma 41. panta otrās daļas ir secināms, ka atšķirībā no citām azartspēlēm totalizatoru un derības ir pieļauts organizēt gan publisko pasākumu vietās arī pasākumu norises laikā (5. punkts), gan arī bāros un kafejnīcās (8. punkts). Tātad likumdevējs pēc būtības totalizatoru un derības ir atzinis par mazāk kaitīgu azartspēli, salīdzinot ar citām azartspēlēm, tai skaitā spēļu zālēs organizētajām.

Slēdzienam no lielākā uz mazāko var būt arī šāda struktūra: ja noteiktas tiesiskās sekas likumā paredzētas nozīmīgākam dzīves gadījumam, tām vēl jo vairāk jāiestājas arī attiecībā uz tiesiskā novērtējuma ziņā mazāk nozīmīgu dzīves gadījumu. *Argumentum a majore ad minus* izpaužas vārdos „vismaz tādā pašā mērā" *(Neimanis J. Tiesību tālākveidošana. Rīga: Latvijas Vēstnesis 2006, 123. lpp.)*.

Ievērojot to, ka dome 2009. gada 26. novembrī izsniedza pieteicējai atļauju atvērt spēļu zāli Pils ielā 4, Tukumā, un līdz pat šim brīdim nav atcēlusi minēto lēmumu (Azartspēļu un izložu likuma 42. panta sestās daļas kārtībā), tad atļaujas neizsniegšana totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietai, ir nepamatota. Proti, dome nav izskaidrojusi nekonsekvenci savā rīcībā.

Eiropas Savienības Tiesa, atbildot uz Augstākās tiesas uzdoto prejudiciālo jautājumu, ir norādījusi, ka Eiropas Kopienas dibināšanas līguma

49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, kāds ir aplūkots pamatlietā, ar kuru pašvaldībām tiek piešķirta liela rīcības brīvība, tām ļaujot atteikt izsniegt atļauju kazino, spēļu zāles vai bingo zāles atvēršanai, pamatojoties uz „būtisku valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārumu", ciktāl šī tiesiskā regulējuma mērķis patiešām ir samazināt spēļu iespējas un saskaņoti un sistemātiski ierobežot darbības šajā jomā vai nodrošināt sabiedrisko kārtību un ciktāl kompetento iestāžu rīcības brīvība tiek izmantota pārskatāmā veidā, kurš ļauj pārbaudīt atļaujas izsniegšanas procedūras objektivitāti, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai *(sk. Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 19.jūlija spriedumu lietā Nr.C-470/11)*.

Tādējādi domei būtu īpaši jāskaidro, kāda ir pašvaldības politika azartspēļu organizēšanas jomā un īpaši jāpamato tās pieņemtie lēmumi. Proti, ja pašvaldība uzskatītu, ka teritorijā, kurā jau atrodas spēļu zāle, azartspēles organizēt vispār nav pieļaujams, pašvaldība būtu īstenojusi savas Azartspēļu un izložu likuma 42.panta sestajā daļā paredzētās tiesības un atcēlusi iepriekš izsniegto atļauju spēļu zāles atvēršanai Pils ielā 4, Tukumā. Tomēr dome nekādas darbības par pieteicējai izsniegtās atļaujas atcelšanu nav veikusi. Minētais liecina par to, ka pašvaldība tomēr nav konstatējusi būtisku iedzīvotāju interešu aizskārumu *(sal. sk., piemēram, Augstākās tiesas 2014. gada 19. februāra rīcības sēdes lēmuma Nr. SKA-0023/2014 (A42545506) 5. punktu)*.

Attiecībā uz domes pārstāves tiesas sēdē norādīto argumentu, ka Tukuma novada pašvaldība teritorijas plānojumā plāno noteikt konkrētas teritorijas, kurās būs atļauts vai nebūs atļauts organizēt azartspēles, tiesa norāda, ka likumdevējs ir pieļāvis, ka attiecīgo pakalpojumu vietu skaits var tikt būtiski samazināts un izvietojums pārstrukturēts atbilstoši sabiedrības interesēm. Ņemot vērā, ka vietējā pašvaldība objektīvi vislabāk pārzina attiecīgās administratīvās teritorijas apstākļus un atbilstoši tiem spēj novērtēt attiecīgas darbības riskus, kompetence izšķirt jautājumu, kuros gadījumos šis komercdarbības veids ir atļaujams konkrētā vietā un kuros nav, ir nodota tieši pašvaldībām *(Augstākās tiesas 2010. gada 17. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-227/2010 (A42546107) 8. punkts)*. Tas nozīmē, ka pašvaldība var izmainīt esošo situāciju, to izvērtējot pilsētā kompleksi un lemjot par situācijas turpmāko attīstību ilgterminā, ņemot vērā, ka azartspēļu organizēšanas biznesa regulējums kopumā ir noteikts valstiskā līmenī. Līdz ar to pašvaldībai ir jāparedz noteiktas vietas šim biznesa veidam pilsētas teritorijā, iespējams, izstrādājot atbilstošu teritorijas plānojumu, kas atspoguļo, kurās vietās pašvaldība paredz saglabāt un/vai izvietot jaunas azartspēļu organizēšanas vietas, bet kurās vietās azartspēļu organizēšanas vietu izvietošana turpmāk netiktu atļauta. Atbilstoši plānošanas dokumentiem un skaidri izstrādātiem kritērijiem pašvaldība var turpmākajā attīstības posmā pārveidot azartspēļu organizēšanas vietu izvietojumu pilsētā, jau pieņemot konkrētus administratīvos aktus (arī atceļot izsniegtās atļaujas) *(Augstākās tiesas 2018. gada 27. aprīļa rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-428/2018 (A420203415) 8. punktu)*. Tādejādi domei nav objektīvu šķēršļu īstenot likumdevēja piešķirto rīcības brīvību.

[14] Priekšnoteikumi ierobežojumam saņemt atļauju azartspēļu organizēšanas vietu atvēršanai jau pēc savas būtības liek pašvaldībai šim jautājumam pievērsties konceptuāli. Tas nozīmē, ka pašvaldībai vispirms pašai ir jāsaprot, kādā veidā tās teritorijā tiks atļautas un darbosies azartspēļu organizēšanas vietas. Ja tā ir apzinājusi teritorijas, kurās atzīst azartspēļu organizēšanas nepieļaujamību sabiedrisko interešu vārdā, tad tai konsekventi ir jārīkojas, gan lemjot par jaunu atļauju izsniegšanu, gan attiecībā uz jau izsniegtajām atļaujām. Pretējā gadījumā var rasties šaubas, vai ierobežojums ir balstīts patiesos nolūkos rūpēties par iedzīvotāju interesēm, kā arī par vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu. Kā jau norādīts, lai ievērotu vienlīdzīgas attieksmes principu, atļauju izsniegšanas sistēmai ir jābūt pamatotai ar nediskriminējošiem un iepriekš zināmiem, objektīviem kritērijiem, lai nodrošinātu, ka iestāžu rīcības brīvības izmantošana tiek ierobežota tādā veidā, lai tā netiktu izmantota patvaļīgi, un lai atsevišķiem pakalpojuma sniedzējiem neradītu nepamatotas priekšrocības *(Augstākās tiesas 2019. gada 30. janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-51/2019 (A420224514) 12. punkts)*.

Tiesa konstatē, ka Tukuma novada domes 2012. gada 26. aprīļa lēmumā „Par Tukuma novada teritorijas plānojuma 2011.-2023. gadam galīgās redakcijas un saistošo noteikumu apstiprināšanu", ar ko izdoti pašvaldības saistošie noteikumi Nr. 12 „Tukuma novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" *(https://www.tukums.lv/lv/tukuma-novada-pasvaldiba-1/normativie-akti/saistosie-noteikumi)* Tukuma novada teritorijas plānojumā nav ietverti kritēriji, pēc kādiem Tukuma novada pašvaldība plāno azartspēļu organizēšanas vietu izvietojumu pilsētā.

Līdz ar to tiesa secina, ka domes vēlme noteikt no azartspēļu vietas organizēšanas brīvas teritorijas savu apstiprinājumu nerod nevienā pašvaldības pieņemtā konkrētā lēmumā par to, kā tās teritorijā tiek izsniegtas atļaujas azartspēļu organizēšanas vietas atvēršanai. Tātad Tukuma novada dome atšķirībā no Rīgas pilsētas domes *(Rīgas domes 2006. gada 7. februāra saistošo noteikumu Nr. 38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" 459., 465. un 478.punkts)* šobrīd nav izveidojusi no azartspēļu organizēšanas brīvas teritorijas, vai noteikusi pārskatāmus kritērijus.

[15] Tiesas ieskatā domes apgalvojums, ka atļaujas izsniegšana tieši totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietas organizēšanai radīs Tukuma novada domes iedzīvotāju interešu aizskārumu, ir pārāk vispārīgs. No lēmuma pamatojuma neizriet, ka pašvaldība būtu objektīvi izvērtējusi vietējos apstākļus un iedzīvotāju interešu iespējamo aizskārumu. Tādējādi lēmuma pamatojums nesniedz atbildes uz jautājumiem, kādā veidā tieši totalizatora un derību likmju rīkošana konkrētajā vietā varētu aizskart Tukuma novada iedzīvotāju intereses. Tiesa nekonstatē, ka lietas izskatīšanā gūts apstiprinājums tam, ka, atverot totalizatora un derību likmju pieņemšanas punktu jau esošā spēļu zālē, būtu palielinājies risks, ka var pieaugt tādu azartspēļu zālē nokļuvušo personu, kurām tur nemaz nav bijis nolūka doties, skaits.

Tiesa par pamatotu atzīst pieteicējas norādes, ka papildinot azartspēļu klāstu ar totalizatoru un derību likmju pieņemšanas vietu, telpu ārējais veidols nemainīsies, kā arī Reklāmas likums paredz azartspēļu reklāmas aizliegumu ārpus azartspēļu organizēšanas vietām. Līdz ar to par papildus pakalpojumu spēļu zālē varētu uzzināt tie, kas attiecīgo spēļu zāli ir apmeklējuši līdz šim vai apmeklētu to turpmāk neatkarīgi no papildus pakalpojuma esamības. Tāpat vērā ņemams, ka totalizatora un derību likmes tiek organizētas arī internetā, līdz ar to personas, kurām nav nodoma iet uz spēļu zāli, neies uz to tikai šā totalizatora un derību likmju pakalpojuma dēļ.

Attiecīgi tiesa atzīst, ka lēmuma pamatojumā ir izmantoti vispārīgi apsvērumi, kuri nav pamatoti ar konkrētiem faktiem, kas pierāda konkrēto risku – tas ir, ka totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietas atvēršana jau esošā spēļu zālē veicinātu personas iesaistīties azartspēlēs – iestāšanās iespējamību.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka lietā nav konstatējams, ka totalizatoru un derību likmju pieņemšanas vietas darbība Pils ielā 4, Tukumā, var radīt papildu būtisku valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārumu.

[16] Papildus norādāms, ka Augstākā tiesa ir atzinusi, ka saistībā ar šajā lietā izskatāmajiem jautājumiem ir izveidojusies stabila tiesu prakse *(sk. Augstākās tiesas 2018. gada 6. novembra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-1435/2018, 2018. gada 27. aprīļa rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-428/2018, 2018. gada 27. marta rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-319/2018, 2018. gada 19. aprīļa rīcības sēdes lēmumu lietā Nr.SKA-332/2018)*.

Augstākā tiesa līdzīgā lietā ir norādījusi, ka nav strīda, ka domei, saņemot pieteicējas iesniegumu par totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietas atvēršanu, bija jāizvērtē iesniegumā minētās azartspēļu vietas atbilstība konkrēto azartspēļu organizēšanai un iespējamais iedzīvotāju interešu

aizskārums. Tomēr šāds izvērtējums primāri veicams pirms atļaujas izsniegšanas organizēt azartspēles konkrētajā vietā vispār. Pieteicēja jau iepriekš ir saņēmusi pašvaldības atļauju ierīkot spēļu zāli strīdus adresē, kur spēļu zāle arī darbojas. Tādējādi pašvaldībai atkārtoti nebija jāizvērtē tie paši lietderības apsvērumi par azartspēļu pieļaujamību noteiktajā vietā, bet gan jāapsver, kā sabiedrības intereses skars tieši papildu pakalpojuma – totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietas ierīkošana – līdzās jau pieejamajiem azartspēļu pakalpojumiem. Lēmumā šāda objektīva pamatojuma iztrūkst *(sk. Augstākās tiesas 2018. gada 6. novembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1435/2018 (A420347316) 2. punktu)*.

Minētie Augstākās tiesas apsvērumi ir attiecināmi uz izskatāmajā lietā konstatētajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem.

[17] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 254. panta otro daļu tiesa atzīst, ka jau ir izdarījusi visus nepieciešamos apsvērumus un nonākusi pie secinājuma, ka administratīvais akts ir jāizdod.

Līdz ar to tiesa uzdod domei izdot SIA „DLV" atļauju totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietas atvēršanai un attiecīgo azartspēļu organizēšanai Pils ielā 4, Tukumā.

[18] Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmā daļa noteic, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Tiesa konstatē, ka pieteicēja samaksājusi valsts nodevu par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā 30 *euro* apmērā *(lietas 10. lapa)*. Tādējādi, ņemot vērā, ka pieteikums tiek apmierināts, tiesa atzīst, ka Tukuma novada pašvaldībai uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicējai tās samaksāto valsts nodevu 30 *euro* apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 251. panta sesto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

apmierināt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „DLV" pieteikumu.

Uzlikt pienākumu Tukuma novada domei viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „DLV" atļauju totalizatora un derību likmju pieņemšanas vietas atvēršanai un attiecīgo azartspēļu organizēšanai Pils ielā 4, Tukumā.

Uzlikt pienākumu Tukuma novada pašvaldībai atlīdzināt sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „DLV" (reģ. Nr. 40003227719, juridiskā adrese Krīdenera dambis 9, Rīga, LV-1019) tās samaksāto valsts nodevu 30,00 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese A.Patmalniece